

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

9 vtrum religiosi semper peccent mortaliter transgrediendo ea, quæ sunt
in regula.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

se subditi iuri, uel iudicij plenitudo potestatis Papalis: ideo quā-
tis non debeat, potest tamen de plenitudine potestatis, ius, & in
dicem reuocare, sicut & priuilegia quae cumque concessa tolle-
re, ita quod si tollat, seu reuocet ius, aut priuilegium, aut priuile-
gium, etiam si peccet. Papa reuocando, effectum tamen inten-

quā uotum paupertatis: quia
ut Hierodicit super Matth. id
quod perfectionis est, addidit Pe-
trus cū dixit. Et secuti sumus te.
Ad secundum dicendum, quod
ex uerbo illo non habetur quod
continentia praferatur omnibus
alijs actibus uirtuosis: sed coniu-
gati castitati, uel etiam exteriori-
bus diuitijs auri & argenti, quae
ponderem mensurantur: uel per
continentiam intelligitur uniuersaliter
abstinencia ab omni ma-
lo, ut supra habitum est.

Ad tertium dicendum, quod
Papa in uoto obedientiae non
potest sic cum religioso dispen-
sare, ut nulli plato teneatur obe-
dire in his, quae ad perfectionem
uite pertinent. Non enim potest
eum a sua obedientia eximere.
Potest tamen eum eximere ab
inferioris praelati subiectione,
quod non est in uoto obedien-
tiae dispensare.

Super Quaesitio-
nem in fine huius
articuli. In fine
huius articuli
dicitur, quod
Papa non potest
dispen-
sare in uoto
obedientiae
cum religioso
in his, quae
ad perfectionem
uite pertinent.
Non enim potest
eum a sua
obedientia
eximere.
Potest tamen
eum eximere
ab inferioris
praelati
subiectione,
quod non est
in uoto
obedientiae
dispensare.

A ¶ Dubium circa hanc hieram remanet unum, An religiosus
transgrediens praecipium Dei contentum in regula, plus pec-
cet, quam transgrediens praecipium Dei non contentum in
regula caeteris paribus. Et est ratio dubij, quia haec non po-
nuntur in regulis, & humanis iuribus ut praecipia, sed ut ma-
nifesta. In opposi-
tum autem est, quia
sicut ad consilia con-
tentā in regula obli-
gatur religiosus, &
ad alia non ita ad
diuina praecipia con-
tenta in regula ma-
gis obligatur quam
ad alia.

ARTICULVS IX.
¶ Dubium circa hanc hieram remanet unum, An religiosus
transgrediens praecipium Dei contentum in regula, plus pec-
cet, quam transgrediens praecipium Dei non contentum in
regula caeteris paribus. Et est ratio dubij, quia haec non po-
nuntur in regulis, & humanis iuribus ut praecipia, sed ut ma-
nifesta. In opposi-
tum autem est, quia
sicut ad consilia con-
tentā in regula obli-
gatur religiosus, &
ad alia non ita ad
diuina praecipia con-
tenta in regula ma-
gis obligatur quam
ad alia.

AD PRIMUM sic proceditur.
¶ Vt q. religiosus semper pec-
cet mortaliter transgrediendo ea
quae sunt in regula. Facere non con-
tra uotū est peccatū damnabile,
ut patet per id quod Apost. dicit
1. ad Tim. 7. q. uoluit nu-
bere, damnationem habet, quia
primā fidem irritā fecerunt: sed
religiosi uoto professionis ad re-
gulam astringuntur, ergo pec-
cant mortaliter transgrediendo
ea quae in regula continentur.

¶ 2. Praet. Regula imponitur reli-
gioso sicut lex quadam: sed ille
qui transgreditur praecipium legis,
peccat mortaliter, ergo ut quod
monachus transgrediens ea quae
sunt in regula, peccat mortaliter.

¶ In eodem articulo in responsione ad primū circa illud,
quod non obligat ad culpam neque mortaliter, neque uenialiter,
sed solum ad poenam taxatam sustinendam. Et ad idem hic oc-
currit dupliciter. Primo, quia absolute uidetur implicari,
quod sit obligatio in proprijs actibus uoluntatis ad poenam, &
non culpam, cum poena soli culpa detur. Secundo, quia in sta-
tutis religionis ordinis Praedicatorum, in qua dicitur obligari
ad poenam, & non culpam, contrariū exprimitur, dum plu-
ries dicitur, l. eius culpa est, Grauis culpa est, & tamen est ibi ter-
mo de humilitatis obseruantijs.

¶ Dubium secundo occurrit, An obligatio ad poenam intelligatur,
si imponatur a praelato, uel etiam si non imponatur.
¶ Dubium tertio occurrit, An si non sustinetur poena, incurritur
culpa.

¶ Dubium quarto occurrit, quia ultima uel ha aduersantur pri-
mis, dum dicitur quod ex negligentia, illudne, uel contemptu,
possunt tales religiosi peccare in illis uenialiter, uel mortaliter.
Nam ubi uoluntaria transgressio non est culpa, ubi negligentia
multo minus est culpa, cum negligat, ideo sit peccatum quia
est uoluntaria.

¶ Ad primum dubium dicitur, quod in particularibus legibus
oportet particulariter loqui. Et ideo quia tota ratio legis obli-
gantis non ad culpam, sed ad poenam, est, ut in littera dicitur,
quia tali modo placuit obligari, oportet consequenter dice-
re ad efficaciam legis tuendam, quod poena hoc in loco non
sumitur ut distinguitur contra poenitentiam, sed ut distinguitur
contra culpam, prout malum poenae distinguitur contra malum
culpae, & conuenit sub se non solum poenam proprie dictam, sed
etiam poenitentiam. Adhibitiones namque, quae non pro culpa in-
figuntur, etsi non sint proprie poenae, sunt tamen poenitentiae
quedam, quae communi nomine poenae uocantur: quia consistunt
in pati, & priuatione boni aliquo modo debiti, & sunt contra na-
turalem uoluntatem.

secunda Secundae S. Thoma. MMM 3 ¶ Ad

Supra q. 88.
art. 11. ad 4.
& q. 188. art.
8. & 4. dist.
38. q. 1. art.
4. q. 1. ad 5.
Et quod. 1.
art. 20.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

sub pena excommunicationis. Reliqua vero ecclesiastica pe-
 nae aut sine culpa, ut interdictum, & irregularitas: aut cum ue-
 niali culpa, ut suspensio incurri possunt. Communes quoque
 peccata ut oratio, ieiunia, & huiusmodi, constata quod sine mor-
 tali culpa infirmitur. De modo vero loquendi, puta quia lex
 ubi imperatio mo-
 do, clare liquet, quod
 non inducit vinculu
 peccati: modus enim
 huiusmodi, intererit
 gratia: deo orat,
 non iudicet: Quod
 nullum denique lim-
 plex verbum inue-
 niatur inducens im-
 nerfaliter vim pra-
 cepti, patet discuten-
 do per singula, quae
 afferuntur ad propo-
 situm. Inhibentur si-
 quidem, & prohiben-
 tur mendacia omni-
 iure. Et similiter de-
 bene, & tenentur om-
 nes homines omni-
 iure non mentiri: &
 tamen mendacii co-
 sta non cadere sub
 praepo. Sciamur
 tur, decernuntur, ac
 manentur. procul-
 dubio multa sine pra-
 cepti vinculo. Com-
 munita quidem esse
 statui, & decreti no-
 mina quotidie expe-
 rimur: mandati vero
 nomen testatur. Hie-
 ro, a praepo dehee-
 re. Et quod denum
 ipsum uerbum, Prae-
 ceptio, non uniuersa-
 liter inducat praep-
 tum, patet primo
 ex Euangelio, ubi di-
 citur Dominum pra-
 cepisse curatis ne cui
 dicerent. Et constat,
 quod non peccabat,
 sed bene agebant pu-
 blicano. Christi in-
 racula curati. Secun-
 do, ex Aug. in regula
 principio dicere. Hec
 sunt, quae ut obtemeris,
 praecipimus in monasterio
 constituti. Et
 tamen constat non omnia
 sub iuncta esse sub praepo.
 Tertio, ex Arist. Eth. dicitur
 quod praepo significat
 proprium prudens actum,
 quem constat communem
 esse bonis operibus
 sine sint contraria
 uenialibus, sine mortalibus.
 Praecipimus enim
 & tacere, & non adulterari:
 illud ueniale, hoc mortaliter
 opponitur. Quia igitur
 ambigua ualde est
 discretio ista uniuersalis,
 dicendum est id quod
 particulariter constat,
 aut rationabile uideatur.
 Constat in primis, ut
 factum est, quod quae
 sunt, scilicet excom-
 municationis maioris,
 uim continent praepo
 quod quando-
 cumque imponitur, aut
 inhihentur aliquid sub
 pena excommunicationis
 sine late, sine non late
 sententia, obligatur
 quis obedire, si uult
 peccatum mortale euadere:
 quia excommunicationis
 pena tantae indignationis
 est, ut non nisi propter
 mortale incur-
 ritur. Constat secundo,
 quod cum praepo
 aliquid in uirtute sanctae
 obedientiae, obligatio est
 ad mortale: quia compositio
 horum uerborum solita est
 semper praepo
 uim importare ex com-
 muni Ecclesiae uia. Constat
 tertio, quod sine in com-
 muni, sine in municipali
 iure uocabulum ali-
 quod secundum communem
 sensum conuenit firmiter
 reputari obligatum ad
 mortale, proculdubio ubi-
 que ibidem ponitur.
 Habet uim huiusmodi
 praepo ut in regula
 fratrum Minorum patet de
 uocabulo tenentur, ut
 habetur in Clem. de verb.
 sig. Exui de paradiso
 Et per oppositum constat
 quarto, quod quom-
 cumque lex uenit uerbo,
 si communis sensus
 intellexit, non pro-
 pterea datam obligationem
 ad mortale, non est tale
 praepo. Nec hoc alia
 eget probatione, quia per
 eandem rationem elatum
 est. Rationabile autem
 uideatur, quod ubi in
 iure inuenitur uocabulum
 praepo, ubi fit obligatio
 ad mortale: quia in dicta
 Clem. Exui de paradiso,
 praepo uocabulum obli-

A gatorum esse ad tale praepo: ita quod hoc non continetur
 ibi tanquam aliquid peculiare illius regulae. s. Minorum quae ibi
 exponitur: sed tanquam commune quod omnibus supponitur,
 ut patet in tenentur. Dixi autem hoc esse rationabile propter dicta
 auctoritatem iuris canonici: & non dixi esse constans, aut neces-
 sarium, tum quia ex
 uocabuli, praepo-
 re, seu praepo li-
 cet importet uim ob-
 ligatiua, non tamen
 ad mortale. Inter ob-
 ligationem namque
 ad mortale, & liber-
 tatem ad opera co-
 sistorum ueniale obli-
 gatio ad ueniale. Tra-
 que sub praepo
 dit omnis obligatio
 sine ad mortale, sine
 ad ueniale, quoniam
 tenentur euadere uen-
 nialia. Unde quia pra-
 cepta, ut distinguant
 contra consilia, non
 obligat necessario ad
 mortale, sed ad mor-
 tale, uel ueniale, co-
 quae est aut exignori-
 tia procedit, ex affir-
 matione praepo in-
 ferre peccatum mortale
 determinate uel ex
 negatione praepo ad
 mortale inferre quod
 est de consilio. Et quia
 hoc multos scriptores
 latere uideo non
 est mirum si minus
 quoad quod scribitur. Et
 ne pures nouam me-
 ingerere doctrinam, le-
 ge diuina Thomae
 peritus in multis qua-
 sitionibus. s. quando
 tractat de praepo
 fidei, spei, charitatis,
 prudentiae, iustitiae,
 fortitudinis: & tem-
 perantiae: & uidebis
 multa sub praepo
 comprehendit, ad uen-
 nialem tantum culpa
 obligantia: tum quia
 August. in regula sic
 praecipimus in monasterio
 constituti. Ex illo enim
 praepo obli-
 gantur professores illius
 regulae ad obseruandum
 omnia ibidem
 mandata, sed non mortaliter
 propterea peccant, transgre-
 diendo: quoniam uerbum
 praecipimus, habet uim
 obligatiua, sed non
 determinate ad mortale: &
 ideo non licet ex illo
 talem obligationem inferre.
 De alijs autem alijs
 uocabulis, nihil uniuersaliter
 uideo determinabile,
 nisi quod ex uerborum
 uera apparent omnia,
 quae dubitando allata
 sunt. Et omni modo
 certitudo huius qua-
 sitionis, quo ad nos
 commune, distinctionem
 auctoritatem apostolicam
 sedis exigere uideatur.
 ¶ In eodem art. 9. q. 1. 86. ad
 tertium, nota ex hac
 littera, quod peccare
 ex contemptu importat
 duo, factum peccati, &
 causam peccati. Ver. gra.
 Nolle ire ad chorium
 uel frangere silentium
 ex contemptu dicitur duo.
 Primo ipsum actum
 frangendi silentium, seu
 ipsam causam peccati.
 Lex contemptus: & hoc
 significat actum
 uoluntatis resurgens
 subieci, seu regule: ita
 quod ad peccare
 ex contemptu non
 sufficit, etiam si esset
 perpetua & inuoluntaria
 & delibata consuetudo
 peccandi in tali
 commissione, uel
 omissione: sed exigitur,
 quod peccet quis ex
 tali causa. Lex hoc, quod
 non uult subieci legi, seu
 regulae, uel praepo: na
 praepo lex est animata.
 Unde quando quis
 subiectione ad regulam
 in sua uoluntate
 retinet: quod semper est
 quoad uult ut subieci
 suae regule uiuere,
 quis ex minus bona &
 in denota uoluntate
 intendat transgre-
 dere eandem regulam,
 namque peccat ex
 contemptu. Causa
 tamen si ne frequenter
 peccandi dispensat
 ipsum paulatim: & tunc
 de dicitur ipsum ad
 uoluntate non subieci
 se regule: quia ut in
 littera dicitur, frequenter
 peccati dispositio
 inducit ad contemptum,
 sicut consuetum ueniale
 non contemptum, dispo-
 sitione inducit ad mortale.

Secunda Secunda S. Thoma. M M M 4 Super

Cap. 29 in medio, co. 7.

